

W Starostwie Powiatowym odbyła się konferencja naukowa poświęcona postaci ks. Kazimierza Łazarskiego

25 listopada 2024 r.

21 listopada 2024 r. budynku Starostwa Powiatowego w Limanowej odbyła się konferencja naukowa z okazji 80. rocznicy śmierci ks. prałata Kazimierza Łazarskiego. W wydarzeniu poświęconym postaci tego wyjątkowego kapłana, patrioty proboszcza oraz budowniczego Limanowskiej Bazyliki, zorganizowanym pod patronatem honorowym Starosty Limanowskiego Mieczysława Urygi, wzięli udział przedstawiciele samorządów lokalnych, środowiska naukowego, duchowni, delegacje szkół oraz instytucji. Gośćmi konferencji byli między innymi byli m.in.: Starosta Limanowski Mieczysław Uryga, Przewodniczący Rady Powiatu Limanowskiego Józef Pietrzak, Burmistrz Miasta Limanowa Jolanta Juskiewicz, Wójt Gminy Limanowa Jan Skrzekut, Przewodniczący Rady Miasta Limanowa Leszek Mordarski, Radni Miasta Limanowa – Amelia Wójcik i Piotr Zoń, Józef Hojnor były samorządowiec i działacz społeczny, Ambasador Stanisław Smoleń, Joanna Michalik – Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Limanowej, Instruktor ds. realizacji zadań biblioteki powiatowej – Maria Trzupek, Kierownik Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Nowym Sączu, Filia w Limanowej – Paulina Ablewicz, Jacenty Musiał – Dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej w Starej Wsi, Halina Dyczek – Dyrygent Chóru Chłopięcego z Limanowej, ks. Jan Zając – były kapelan Ośrodka Rekolekcyjnego na Śnieżnicy – obecnie rezydent w Kasince Małej, ks. ppłk Waldemar Rawiński oraz młodzież z limanowskich szkół średnich.

Referaty na temat życia i działalności ks. prałata Kazimierza Łazarskiego wygłosili: Karol Wojtas – historyk i regionalista,

dr hab. Józef Szymon Wroński – prof. UPJPII w Krakowie, Robert Kowalski – historyk, radny Miasta Limanowa. Konferencja pn. „Ks. Kazimierz Łazarski – kapłan, budowniczy, patriota... w 80. rocznicę śmierci.” miała na celu przybliżenie uczestnikom postaci tego wieloletniego proboszcza limanowskiego.

Obrady rozpoczęły przemówienia Przewodniczącego Rady Powiatu Limanowskiego Józefa Pietrzaka oraz Burmistrza Miasta Limanowa Jolanty Juszkiewicz. Następnie program wydarzenia i biogramy referentów przybliżył prowadzący konferencję Dyrektor Wydziału Promocji, Kultury i Turystyki Starostwa Powiatowego w Limanowej Mateusz Pietrzak. Referat „Ks. Kazimierz Łazarski – życie i dokonania” wygłosił Karol Wojtas, po czym uczestnicy mieli okazję wysłuchać również prelekcji dra hab. Józefa Szymona Wrońskiego prof. UP JP II – „Ks. Kazimierz Łazarski i jego przedsięwzięcia budowlane” oraz Roberta Kowalskiego – „Udział ks. Kazimierza Łazarskiego w życiu religijnym, społecznym i gospodarczym społeczności Łososiny Górnej.”

Na zakończenie części konferencyjnej głos zabrał Starosta Limanowski Mieczysław Uryga.

– Ks. prałat Kazimierz Łazarski, jako wieloletni proboszcz limanowski, budowniczy naszej wspaniałej bazyliki, wybitny patriota, przez 54 lata swojej posługi nie tylko wznosił monumentalną świątynię, ale także nieustrudzenie działał na rzecz niepodległości Polski i rozwoju Limanowej. – podkreślił Mieczysław Uryga. Dziękuję organizatorom za kultywowanie

pamięci o tej wyjątkowej postaci dla naszej małej ojczyzny.

Ważnym punktem spotkania była dyskusja, podczas której obecni na konferencji goście mieli okazję wypowiedzieć swoje przemyślenia i opinie.

Ks. Prałat Kazimierz Łazarski 1 marca 1858 r. – 10 listopada 1944 r.

Ks. Kazimierz Łazarski urodził się 1 marca 1858 roku w Jordanowie (W tym czasie diecezja tarnowska miała inne granice

niż obecnie i w jej skład wchodziły między innymi dekanaty wadowicki, skawiński, nowotarski, myślenicki, oświęcimski, wielicki). Gdy Kazimierz był jeszcze małym dzieckiem zmarli mu rodzice. Wychowaniem młodego Kazimierza zajął się brat ojca ks. Józef Łazarski późniejszy proboszcz w Tyliczu. Kazimierz ukończył gimnazjum i liceum w Wadowicach. Następnie w latach 1877 – 1881 studiował w Seminarium Duchownym w Tarnowie. Świecenia kapłańskie otrzymał w Tarnowie 25 lipca 1881 roku z rąk ówczesnego biskupa tarnowskiego Józefa Alojzego Pukalskiego. Później pracował jako wikariusz kolejno w parafiach: Zawoja, Otfinów, Stary Sącz, Zaborów. Następnie został mianowany administratorem parafii w Gwoźdźcu a później administratorem w Uszwi.

W 1889 roku został mianowany przez biskupa tarnowskiego Ignacego Łobosa administratorem parafii w Limanowej. W Limanowej wtedy został zawieszony w obowiązkach ówczesny proboszcz Jan Borowski. Po śmierci zawieszzonego w obowiązkach proboszcza parafii limanowskiej młody ks. Łazarski w 1890 roku został mianowany nowym proboszczem. Mając dopiero 32 lata ks. Kazimierz Łazarski został proboszczem parafii, której przewodził aż przez 54 lata. Limanowa w tym okresie była małym miastem w Galicji, które miało wiele problemów społecznych, a i parafia była zaniedbana pod względem materialnym jak i duszpasterskim. Zaczynając pracę jako proboszcz ks. Łazarski musiał zmierzyć się z wieloma problemami i wyzwaniem przed jakimi stała wówczas parafia limanowska. Nowy proboszcz zaczął pracę od remontu plebani i budynków gospodarczych parafii, które były w fatalnym stanie. Musiał także uporządkować sprawy finansowe parafii.

Na początku swej pracy musiał też zmierzyć się z decyzją o budowie nowego kościoła parafialnego, gdyż stary drewniany kościół był już w bardzo złym stanie technicznym oraz był za mały na tak dużą parafię, która na dodatek była ośrodkiem kultu Matki Boskiej Bolesnej. Drewniana świątynia nie mieściła w niedzielę na mszach setek parafian, którzy musieli stać na

zewnątrz często mimo deszczu i zimna. Ks. Łazarski wymyślił strategię przedsięwzięcia jakim będzie budowa nowego kościoła w tak biednej parafii. Jako patriota przywiązany do polskiej historii i kultury postanowił budowę kościoła połączyć z postanowieniami Konstytucji 3 Maja 1791 roku, której stulecie właśnie przypadało w tym okresie. Ponieważ w postanowieniach Konstytucji 3 Maja było zawarte stwierdzenie o budowie Kościoła Wotum a nie zostało to wykonane z wielu względów historycznych, postanowił, że w Limanowej kościół będzie właśnie takim Votum Narodu Polskiego w 100 rocznicę jej ustanowienia. Ks. Kazimierz Łazarski zebrał wokół siebie grupę światłych ludzi, którzy byli patriotami jak on i przedstawił im pomysł. Na wiosnę 1891 roku powołano społeczny Komitet Budowy Kościoła w Limanowej w skład, którego weszli ówczesni znani Limanowianie. Przekonał parafian, władze miasta i jego mieszkańców oraz właścicieli okolicznych dworów do budowy nowego kościoła, jako pomnika stulecia Konstytucji 3 Maja. Inicjatywa ta była możliwa tylko w ówczesnej Galicji. Pierwszą składkę zebrano 3 maja 1891 roku. Przez następne kilkanaście lat w różny sposób (kwesty, festyny, loterie, przedstawienia teatralne) zbierano fundusze na rozpoczęcie prac. Dopiero po niemal dwudziestu latach można było podjąć pierwsze działania.

W 1908 roku z inicjatywy wybitnego malarza Jacka Małczewskiego w Krakowie ogłoszono konkurs na projekt nowego kościoła w Limanowej. Konkurs został rozstrzygnięty w maju 1909 roku, a spośród kilkudziesięciu projektów zwyciężyła praca młodego architekta Zdzisława Mąceńskiego (1878 – 1961) pracującego w Warszawie, ale pochodzącego z Małopolski. W kwietniu 1911 roku po Wielkanocy rozebrano stary drewniany kościół i w okolicy cmentarza parafialnego zbudowano tymczasową drewnianą kaplicę. 3 maja 1911 roku poświęcono i wmurowano kamień węgielny. Pierwszy etap prac trwał do lata 1914 roku, gdy wybuchła I wojna światowa. Ks. Łazarski sam osobiście nadzorował postępujące prace. Wchodził na rusztowania, wspinał się w trudno dostępne miejsca na budowie by wszystko osobiście zobaczyć. Sam często pomagał robotnikom w niektórych pracach.

Niestety budowę kościoła przerwał wybuch „Wielkiej Wojny”. W grudniu 1914 roku podczas bitwy pod Limanową, kościół cudownie ocalał i nie został zniszczony. Ks. Łazarski przezornie przed bitwą zakopał paramenty liturgiczne i cenniejsze rzeczy w ziemi, aby uchronić je przed kradzieżą przez żołnierzy rosyjskich. Jednak podczas bitwy limanowskiej w znacznym stopniu ucierpiał majątek parafii między innymi spłonęły zabudowania gospodarcze plebani oraz folwark plebański na Lipowem. Mimo to po odejściu frontu ks. Łazarski myślał o wznowieniu prac budowlanych. Udało się je wznowić dopiero na wiosnę 1916 roku. Większość prac budowlanych zakończono jesienią 1918 roku. Wtedy 6 października 1918 roku ks. Kazimierz Łazarski dokonał poświęcenia kościoła. Prace we wnętrzu jednak jeszcze trwały. Uroczysta konsekracja kościoła miała miejsce dopiero 2 października 1921 roku, a dokonał jej ówczesny biskup tarnowski Leon Wałęga. Mimo to prace przy wykańczaniu wyposażenia kościoła trwały aż do końca II wojny światowej. Tylko cechy charakteru ks. Łazarskiego jak wytrwałość, niepoddawanie się przeciwnością, upór i pracowitość, doprowadziły do zakończenia budowy oraz wyposażenia wnętrza. Tylko on potrafił godzinami podczas tradycyjnych limanowskich jarmarków siedzieć przed kościołem i prosić o datki na budowę. Wielu mieszkańców wsi pod limanowskich przynosiło mu jajka lub inne płody rolne.

W między czasie ks. Łazarski prowadził też inne inwestycje i budowy na terenie parafii. W 1894 roku z jego inicjatywy i przy znacznym udziale jego prywatnych pieniędzy została wybudowana nowa murowana kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym. W 1905 roku wybudował dom parafialny przy cmentarzu, w 1915 roku odbudował plebanię po zniszczeniach wojennych, w tym samym roku odbudował także folwark plebański na Lipowem. Wybudował także świetlicę Towarzystwa „Przyjaźń” przy ówczesnej ulicy Sądeckiej.

Oprócz dzieła budowy nowej świątyni ks. Łazarski dbał o rozwój

duchowy parafii. Wprowadzał nowe nabożeństwa, troszczył się o bractwa działające w parafii, sam założył w 1934 roku struktury Akcji Katolickiej w parafii. Kładł nacisk na umacnianie wiary i pobożności parafian. Godzinami spowiadał w konfesjonale. Zwalczał pijaństwo a było ono plagą w limanowskiej parafii. Odnowił Towarzystwo Wstrzemięźliwości. Wspierał osobiście wielu ubogich.

Przez lata przed odzyskaniem przez Polskę niepodległości pracował nad budzeniem ducha narodowego społeczeństwa Ziemi Limanowskiej. A po 1918 roku nadal prowadził działania na rzecz Państwa Polskiego i Narodu. Oprócz tego, jako gorący patriota, prowadził działania na rzecz kultury polskiej. Współpracował i wspierał w działaniu różne organizacje w Limanowej. Wspierał między innymi Ochotniczą Straż Pożarną, Strzelca, Towarzystwo Gimnastyczne Sokół. Między innymi 1 listopada 1915 roku Ks. Łazarski poprowadził procesję żałobną na Jabłoniec gdzie poświęcił tymczasowy cmentarz żołnierzy poległych podczas bitwy limanowskiej a w 1924 roku poprowadził uroczysty pogrzeb ekshumowanych z Tymbarku zwłok pułkownika Othmara Muhra złożonych w kaplicy – mauzoleum na Jabłonica. Wygłaszał patriotyczne kazania i przemówienia, inicjował uroczystości w rocznice ważnych wydarzeń z historii Polski. Był jednym z inicjatorów uroczystych obchodów w Limanowej z okazji 500 rocznicy zwycięstwa pod Grunwaldem. Wtedy poświęcił krzyż grunwaldzki na Lipowem oraz wygłosił patriotyczne przemówienie. W okresie II Rzeczypospolitej brał udział w wielu uroczystościach państwowych, podczas których wygłaszał przemówienia patriotyczne. Między innymi w 1930 roku w 100 rocznicę powstania listopadowego poświęcił wzniesiony przez Limanowian pomnik Powstania Listopadowego znany dziś jako Pomnik Nieznanego Żołnierza. W 1934 roku poświęcił Pomnik Legionistów w Łososinie Górnej.

W 1930 roku biskup tarnowski Leon Wałęga mianował go dziekanem dekanatu limanowskiego. Ks. Łazarski został także odznaczony godnością Szambelana Jego Świątobliwości. Był także kanonikiem

Kapituły Katedralnej w Tarnowie. W 1931 roku Prezydent RP Ignacy Mościcki za zasługi dla kraju i Narodu nadał mu Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski.

Ks. Kazimierz Łazarski żył w przyjaźni z społecznością żydowską w Limanowej, o czym świadczą wspomnienia potomków przedstawicieli tej społeczności. Zjednał sobie jej przedstawicieli, którzy pomagali także w sprowadzaniu materiałów budowlanych do powstającej świątyni.

Przez okres bycia proboszczem przez ks. Kazimierza Łazarskiego zmienił się świat, zmieniła się Europa, Polska odzyskała niepodległość zmienił się także Kościół. Był proboszczem za pontyfikatów papieży: Leona XIII, Piusa X, Benedykta XV, Piusa XI i Piusa XII. Zaczynał swą posługę, gdy na tych ziemiach rządził cesarz austriacki Franciszek Józef I, następnie cieszył się odzyskana przez Polskę wolnością a umierał podczas okupacji hitlerowskiej.

Wielu starszych Limanowian dzisiejszych osiemdziesięciolatków i dziewięćdziesięciolatków pamięta postać wysokiego starszego księdza, który dumnie chodził w około kościoła odmawiając różaniec. Patrzył z zachwytem w górę podziwiając dzieło swego życia. Przyjaźnił się przez wiele lat z wieloma rodzinami limanowskimi. Szczególnie ze swymi sąsiadami rodziną aptekarzy Zubrzyckich. Dzięki temu, że Klementyna Zubrzycka miała pasję fotograficzną a wiedział o tym ks. Łazarski udało się jej udokumentować etapy budowy nowej świątyni jak i jej budowniczego.

Ks. Łazarski lubił bardzo czytać, zbierał książki i posiadał bogatą bibliotekę, pisał także wiersze i czytał poezję. Był poligłotą i znał biegle wiele języków.

Wybuch II wojny światowej, sceny jakie zobaczył podczas ewakuacji we wrześniu 1939 roku oraz codzienna rzeczywistość

okupacji zmieniły tego dzielnego i niepoddającego się człowieka. Cierpiał z powodu kolejnej utraty przez Polskę niepodległości, cierpiał, gdy znów w wojennej codzienności ludzie w obliczu zagrożenia zaczęli tracić swą godność i ludzkie cechy charakteru. Widział eksterminację społeczności żydowskiej miasta. To wszystko go osłabiało. Pod koniec życia podupadł na zdrowiu. Zmarł 10 listopada 1944 roku. Władze okupacyjne zezwoliły na jego uroczysty pogrzeb, pozwolono użyć dzwonów (a podczas okupacji było to zakazane) Na jego pogrzeb w zimny listopadowy dzień przybyły tłumy z Limanowej i okolicy oraz kilkudziesięciu księży. Został pochowany w grobowcu w niszy w podcieniach limanowskiego kościoła. Nad jego grobem znajduje się wykuty w piaskowcu nagrobek z płaskorzeźbą przedstawiającą tego wybitnego kapłana.

Postać ks. Łazarskiego została przedstawiona na witrażu „Pokłon trzech króli” w limanowskiej bazylice (przedstawiony został tam jak trzyma w rękach kościół limanowski) oraz w statule w kaplicy Najświętszego Serca Jezusowego (gdzie dawniej jego postać także trzymała miniaturę kościoła). Ciekawy obraz przedstawiający zasługi księdza Łazarskiego namalował Wincenty Stanisław Gawron. Obraz pod tytułem „Ks. Prałat Kazimierz Łazarski prowadzi Limanowian do Jezusa” ukazuje procesję na czele której kroczy niosąc krzyż na swych ramionach ks. Łazarski. W procesji tej kroczą parafianie limanowscy w strojach ludowych, żołnierze, mieszczanie, dzieci, idą z limanowskiej świątyni. W obecnych czasach jedna z ulic Limanowej nosi imię Księdza Kazimierza Łazarskiego.

źr. Karol Wojtas – autor życiorysu ks. Łazarskiego